

Az amerikai légimozgékonyaságú hadosztály hadtápbiztosításának néhány sajátosságáról

Csaba i György százados

Az Amerikai Egyesült Államok katonai vezetése az elmúlt 10 év folyamán jelentős figyelmet fordított és a jövőben is kiemelt helyen szerepelteti a légimozgékonyaságú csapatok (hadosztályok, dandárok és zászlóaljak) komplex fejlesztését. Az elmúlt év során létrehozták a gyors reagálású erők (az ún. „gyors hadtest”) parancsnokságát, melynek alárendelték a 18. hdt. három hadosztályát (82. ldt., 101. légimozgékonyaságú és a 24. gépesített hadosztályt, valamint egy tengerész gyalogos dandár harccsoportot.

Erre a fejlesztésre, a katonailag számottevő lépésre azért kerülhetett sor, mert az amerikai katonai szakértők nézetei szerint a légimozgékonyaságú csapatok az úgynevezett gyors hadtest lényeges elemét képezik. Szerintük előnyük abban rejlik, hogy azok valamennyi, a jövő háborúja vonatkozásában számba jöhető hadszíntereken sikeresen alkalmazhatók, bevezethetők. Ez azt is jelenti, hogy földünk bármely részén felhasználhatók az agresszív imperialista célok megvalósítása érdekében.

Ebben a cikkben, a címben felvetett és véleményem szerint érdeklődésre is számottartó kérdésre az alábbi sorrendben a teljesség igénye nélkül kívánok megválaszolni.

Kiindulási alapként a légimozgékonyaságot, a légimozgékonyaságú hadműveletet tekintem, majd pedig ezután az előbbiekre alapozva a légimozgékonyaságú hadosztály hadtápbiztosítását jellemző főbb vonásokat (a külföldi katonai szakértők nézeteit is felhasználva) kívánom bemutatni.

A *légimozgékonyaság* amerikai koncepciója a repülőeszközök (repülőgépek, helikopterek) olyan tulajdonságát veszi alapul, amely szerint a segítségükkel a szárazföldi csapatok képesek bárhol és bármikor szervezeten (kötelékben) harcba lépni, harctevékenységet folytatni, a szükséges eszközökkel önmagukat ellátni, a sebesülteket, felesleges és zsákmányanyagokat hátraszállítani.

A légimozgékonyaság egyik fontos tárgyi tényezőjének a repülőgépek mellett a helikopterek tekinthetők, amelyek a következő, más harci és szállító technikától eltérő lehetőségekkel rendelkeznek.

Először: a korszerű helikopterek repülési sebessége jóval meghaladja a szárazföldi harci- és szállítójárművek, nem említve a hajók legnagyobb menet- (utazási) sebességét. Biztosítják a „függőleges” átkarolás lehetőségét, azaz a harmadik dimenzió összefgyvernemi harc érdekében történő kihasználását, az erőkkel és eszközökkel történő gyors és váratlan manőverezést. Tömeges alkalmazásukkal a

csapatok úgy a harctevékenység előtt, mint alatt a szükséges helyre „dobhatók”. Ezáltal fokozottabb lehetőség kínálkozik az ellenség hátában a portyázási feladatok megvalósítására.

Másodszor: A harci és más technikai eszközök, konténerek stb. a helikopterek belső szállítóterén túl külső felfüggesztéssel is szállíthatók. Ezáltal jelentős mértékben kibővül az anyagi eszközök utánszállításának és a sebesültek hátraszállításának köre. Ezek a lehetőségek a hadtápbiztosítás szempontjából új lehetőséget teremtenek elsősorban a harc alatti ellátás állandóságának és folyamatoságának fenntartásában, annak megőrzésében.

Harmadszor: A harcós állomány, a harci technika és az anyagi eszközök a helikopterekből kirakhatók, sőt kidobhatók (deszantolhatók). Képesek a földtől akár 1–3 méter magasban lebegni is, ezzel a terep kedvezetően lehetőségeit saját részre jól felhasználni. Egyes helikopter típusok alkalmasak különböző vegyszerek permetezésére.

Negyedszer: A harci- és felfegyverzett helikopterek képesek az ellenség hatásos pusztítására, fedélzeti fegyvereikkel és az utazó állomány lövészfegyvereivel. A páncéltörő rakétákkal rendelkező harci helikopterek rendkívül eredményesek a harcokcsik elleni harcban. Velük mennyiségileg és minőségileg is növekedett a légi páncélelhárítás hatékonysága, hiszen légi páncélelhárító tartalékként is felhasználható. Ezért egyesek a harci helikoptereket „repülő-tűzelőállásnak” is nevezik.

A Pentagon a légimozgékonyssággal kapcsolatos elméletét először, de kezdetleges formában a koreai, később kiteljesedve a vietnami agresszív hódító háborúban vetette vizsgálat alá. A háborús tapasztalatok elemzésével és felhasználásával a légimozgékonysság alkalmazási körét továbbfejlesztette és kiterjesztette a légimozgékonyssági hadműveletekre.

A légimozgékonysságú hadművelet – a nyugati katonai szakértők véleménye szerint – a szárazföldi hadművelet szerves részét képezi. Sajátos vonásának az tekinthető, hogy a légimozgékonysságú csapatok tevékenységüket előre egyeztetetten, rejtetten, váratlanul és dinamikusan hajtják végre, jelentős távolságok, természeti akadályok leküzdésével és a harctevékenységük során az egyik harcmódból a másikba rugalmasan térnek át. *A légimozgékonysságú hadművelet alapvető ütemei az alábbiak:*

- a csapatok összpontosítása, berakása a berakóköreletekbe,
- a légi úton történő átdobás;
- a harctevékenység, vagy a manőver megkezdése az esetleges evakuálás érdekében.

A kitűzött harc feladat teljesítésére dandár és zászlóalj csoportok kerülnek létrehozásra, amelyek légi- és földi komponensekből állnak.

A vietnami háború és a közelmúltban lefolytatott gyakorlatok tapasztalatai alapján a légimozgékonysságú hadműveletek célját fontos körzetek, objektumok elfoglalása és megtartása, folyóátkelőhelyek birtokbavétele, az ellenség tartalékai beérkezésnek megghiúsítása stb. képezheti. A hadművelet mélysége elérheti a 40–100 kilométert, az időtartam pedig néhány órától akár néhány napig is eltarthat.

Az amerikai katonai szakértők nézetei szerint a légimozgékonysságú hadművelet legfelelősségteljesebb szakasza a légi úton történő átdobás. Ugyanakkor teljes felelősséggel és meggyőződéssel hangsúlyozzák, hogy az előkészítés-felkészítés legmunkaigényesebb, legösszetettebb feladatait a hadtápbiztosítás képezi.

A légimozgékonyaságú hadosztály hadtápbiztosításának specifikuma abban rejlik, hogy a harctevékenység megkezdése előtt alacsony szintű anyagi készleteket tartalmaznak, a szállításokat (hátraszállításokat) elsősorban légiúton és a helikopterek tömeges alkalmazásával, másodsorban közúton végzik a dandárvonat körletéig.¹ Az előbbi kettő tényező miatt ez az ellátási rendszer rendkívül érzékenynek tekinthető. Ugyanakkor az érzékenységre pozitívan hat az, hogy a légimozgékonyaságú hadosztálynál a lőszerekkel való ellátás is (V. osztályú anyagok²) a támogató parancsnokság hatáskörébe tartozik.

A hadtápfeladatok megtervezéséért és ellátásáért a hadosztály támogató parancsnokság parancsnoka a felelős. Alárendeltségébe a mellékletben feltüntetett hadtápcsoportok, a repülőtechnika javító, földi fegyverzet és technika javító, ellátó és kiszolgáló, egészségügyi zászlóaljok, törzs és adminisztratív századok tartoznak, létszámuk közel 3500 főt tesz ki. A hadtápbiztosítási feladatok dandárszintű megoldására, azaz a dandár támogatására ellátó, kiszolgáló, egészségügyi és javítóalegységeket jelölnek és különítenek ki. A kikülönített alegységek összetételét minden esetben a dandár szükséglete határozza meg.

Az *anyagi ellátás* általános rendje érdekében hadosztály, dandár és zászlóalj bázisokat, valamint előretolt körleteket hoznak létre, illetve a fenti megnevezéseket használják. Ezekben a bázisokon repülőtereket rendeznek be, raktárakat telepítenek (anyagi eszközökkel együtt) és kórházakat helyeznek el. A napi anyagszükségletet jól érzékelteti a következő számadat. A vietnami háborúban egy légimozgékonyaságú dandár egy napi anyagszükséglete a 280 tonnát, míg a légideszant, vagy a gyaloghadosztályé ugyanakkor csak a 200 tonnát érte el.

A lőszerellátás a lőszerellátó pontokról történik oly módon, hogy a lőszer elkészítése után azokat a konténerekbe helyezik, majd a konténereket a helikopterekre függesztik és az alegységekhez szállítják. Szükségesnek tartom az olvasó figyelmét arra a nem elhanyagolható tényre felhívni, hogy a külső függesztéssel való szállítás minimálisra csökkenti a rakodási időt. Érdeklődésre tarthat számot az az ellátási sajátosság is, amely szerint a hadosztály támogató parancsnokság felel a lőszereknek az ütegek tüzelőállásaiba való eljuttatásáért. Az ütegek pedig a lőszerkompletekkel együtt kerülnek mozgatásra.

Az üzemanyag-ellátás – légifolyosón keresztül – hajlékony falú üzemanyag-tartályokkal történik. Ezek a tartályok akár az alegységekhez is szállíthatók, amelyekből a helikopterek, harc- és gépjárművek és az öt gallonos tartályok közvetlenül is feltölthetők.

Szükség esetén a légi feltöltés érdekében légi utántöltő repülőgépeket (KC-10 típusúak) is alkalmaznak. Amelyek, több mint 100 000 liter üzemanyag, valamint egy re. szd. számára elegendő karbantartó erők és pótalkatrész hordozására alkalmas. Képes a felszállás helyétől 2200 km távolságban légi utántöltést végrehajtani, majd visszatérni a támaszpontjára. (1 db ára 74 millió dollár.) Általában 1500–4000 m magasságon alkalmazzák, kényszerhelyzetben helikopter töltőeszközként működtetik.

Az ételmiszer ellátásánál arra törekednek, hogy a kiutalt ételmiszereket egészen a felhasználóig kiszállítsák olyan speciális konténerekben, amelyek 20–80 méter magasságból való kidobáskor, a földetérés után, nem rongálódnak meg.

¹ A dandárvonat a dandártörzs hadtáp részlegéből, az alárendelt és támogató zászlóaljak, osztályok vonataiból áll.

² Az ellátás körébe tartozó anyagokat tíz osztályba sorolják.

A vízellátás kis tartályokban, kannákban, műanyag zacskókban, rugalmas tartályokban stb., az élelem kiszállításával egy időben történik.

A többi anyag biztosítása az ellátóhelyekről (pontokról) kerül megvalósításra, amelyeket a hadosztály ellátóalegységei működtetnek, bizonyos mozgó tartalékok fenntartásával.

A *technikai biztosítás* során előkészítik a helikoptereket és a földi technikát a harchoz. A technikai kiszolgáló pontokon elvégzik a beszabályozó munkákat. A harctevékenységek időszakában ugyancsak ezekre a pontokra evakuálják a megromlódott technikát, majd előkészítik a saját bázisra történő hátraszállításra.

Az *egészségügyi biztosításon* belül a sebesültek légi kiürítése az egészségügyi zászlóaljtorzs és század feladatát képezi, a légi balesetek során a mentéssel együtt. A sebesülteket a zászlóaljak segélyhelyeiről, vagy az előretolt segélyhelyek sebesült-felvevőhelyek pontjairól ürítik ki, elsősorban sebesültszállító helikopterek alkalmazásával. Az egyes helikopterek – felszerelésük alapján – a hátraszállításon túl helyszíni és szállítás közbeni segélynyújtásra is alkalmasak. Egyes esetekben az összegyűjtött sebesülteket speciális konténerekbe helyezik, majd ellátás után a konténereket függesztéssel helikopterekkel hátraszállítják, akár a hadsereg körházba is. A gyakorlati számítások szerint a sebesült a sérülés után 20–30 perc múlva orvosi segélyben részesül.

A *hadtápvezetés* a támogató parancsnokság vezetési pontjáról történik. A vezetési pont az alárendelt és megerősítő alegységek vezetésének és közigazgatásának irányító központja. A légimozgékonyaságú hadművelet során a hadosztály támogató parancsnokság azon alegységei, amelyek nem szükségesek a harc közvetlen támogatásához, a megindulási körzetben maradnak. A mögöttes lépcső azonban teljes mértékben, vagy csak részben a kialakult harci helyzetben előrevonható.

*

Végezetül szükségesnek tartom hangsúlyozni, hogy az amerikai légimozgékonyaságú hadosztály *alegységeinek alkalmazására* egy elkövetkezendő háborúban – ha arra sor kerül – a várható hadműveleti irányunkban számítanunk lehet, igaz a velük való harcot az összefegyvernemi csapatok fogják megvívni. Annyi azonban előzetes következtetésként máris levonható, hogy tevékenységük elsősorban a „túl érzékeny” hadtápbiztosításuktól függ. Az USA által létrehozott gyors reagálású erők *várható alkalmazása* – jelenlegi a kialakult katonapolitikai helyzetből adódóan – a Perzsa-öböl térségére tervezett. Ezt bizonyítja az is, hogy 7 raktárhajót állomásoztatnak ott, hk.-kal, PSZH-kal, tüzeranyaggal, lőszerrel és ivóvízzel, melyből 20 000 fős csapat ellátását 8–10 napon át tervezik végrehajtani. Ezért az a téma megköveteli a kapcsolatos külföldi katonai irodalom tanulmányozását és eredményeinek közzétételét. Írásommal is ezt kívántam tenni és hozzájárulni a hadtáptisztek látókörének szerény mértékű bővítéséhez.

Forrásmunkák:

1. M. I. Belov, V. F. Avilin: Aeromobilnie operacii armii SZSA. Moszkva, Voennizdat 1977.

2. Hadosztály támogató parancsnokság és önálló dandár támogató zászlóalj. Fordítás. Budapest. 1975.

3. A. Cverkov: Harctevékenység az ellenség hátában. Zarubezsnoe Voennoe Obozrenie 1979. évi 12. szám.

Melléklet: A légimozgékonyaságú hadosztály hadtápjának szervezése. (A folyóirat végén található.)